

Слово

СЕДМИЧНИК ЗА ОБЩИНТЕ
И КМЕТСТВОТА

Абонирайте
се за
Слово плюс

в клоновете на „Български пощи“
във Враца, Монтана и Видин
до 20-о число на всеки месец

ISSN 1310-9693

Абонаментът в редакцията продължава
до края на всеки месец за следващите
Нашите абонати имат еднократно право
на безплатна реклама, обява или
съобщение във вестника

КАТАЛОЖЕН № 2120

WWW.SLOVOPLUS.COM

e-mail: slovoplus@abv.bg, slovoplus@yahoo.com

ЦЕНА 0.51 € / 1,00 ЛВ.

18 - 24 юни 2026, ГОДИНА XXIX,

БРОЙ 12 (1457) ISSN 1310 - 9693

Христовият мир като условие за мир в света – слово на Българския патриарх Даниил

патриарх Даниил

Уважаеми ген-майор Прокопиев – началник на Военната академия „Георги Стойков Раковски“,

Уважаеми преподаватели и студенти,

Почитаемо събрание,

В дните на големия празник **Възнесение Господне**, поздравявайки се един други, ние споделяме голямата утеха и надежда за предназначението и мястото на човека в света – отдалечено на Бога, където Господ Исус Христос възнесе човешкото

естество – помирено с Бога и обожено и го удостои да бъде съцарствено и съпрестолно с него – Вседържителя, Царят на царете и Господар на господарите.

Ние ясно разбираме, че ако днес като православни българи имаме възможност да говорим за Христос и относно който и да било въпрос от областта на Новозаветната православна вяра, включително Христовия мир, какъвто е основният предмет на нашата беседа днес, съществен принос за това имат нашите Първоучители във вярата, в писмеността, в книжовността – светите братя Кирил и Методий.

Справедливо, денят на тяхната памет, която православния ни народ празнува с богослужебна прослава от векове е определен като официален празник у нас също и на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. В навечерието на този светъл празник, който празнуват и всички образователни институции у нас, най-сърдечно ви поздравяваме, ген-майор Прокопиев и всички преподаватели и студенти във Военната академия, като молитвено ви пожелаваме да пребъдвате, да се развивате, надграждате и успявате в традицията на родната просвета, която от самото си начало съчетава в едно неразривно единство наука и православна духовност!

Първи и най-ярки представители на тази традиция са родните светци – ненадминатите учени лингвисти и книжов-

ници светите Седмочисленици, блестящият администратор и държавник свети цар Борис, просветения в светоотеческите писания и опитен в монашеската аскеза общобългарски покровител свети Йоан Рилски. Но също, техни последователи от по-ново време – патриархът на българските учители и книжовници – йеромонах Неофит Рилски, писателят, драматург и един от основателите на Българското книжовно дружество – митрополит Климент – Васил Друмев, но също и представители сред българското войнство, като полк. Борис Дрангов, който усвоява до свършенство военното изкуство и педагогика, но е пример за своите курсанти и войници като дълбоко отдаден и верен православен християнин.

За значението на православната духовност във военното дело пример ни дава преди всичко и самият свети Константин Кирил Философ при дебата му със сарацините.

На изкуствения въпрос: „*Но ако Христос е вашият Бог, защо не вършите каквото ви заповядва? Нали е писано в евангелските книги: „Молете се за враговете си, и добро правете на ония, които ви мразят и гонят, и обърнете другата буза на ония, които ви бият!“ А вие не така, ами точите враждебни оръжия срещу ония, които ви правят това*“, свети Константин Философ отговорил: „*Когато в закона има две заповеди, кой изпълнява закона: който спазва едната или който спазва двете?*“ – и като получил утвърдителен отговор, продължил: „*Бог е рекъл: Молете се за ония, които ви обиждат, но Той е рекъл още: Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели. Това ние правим заради нашите приятели, за да не бъдат пленени и душите им заедно с телата им*“ (Из пространно житие на св. Константин Кирил Философ). В отговора на свети Константин-Кирил е скрит смисълът на отбраната, на защитата на земното Отечество от чужди нападения и заплаха.

И така именно този подход на осмисляне на човека и света в светлината на Христовото учение ни дава дръзновение да подходим днес към разглеждане на настоящата тема за отношението и значението на Христовия мир за мира в света.

> на стр. 8

Монтана

Благотворителен базар в подкрепа на деца с различни образователни потребности

Изображения в ярки и топли цветове, каквато е и обичта на децата към животните, събра минавачи на централния площад „Жеравица“ в Монтана. Инициативата е на ръководството и преподавателите от III основно училище „Д-р Петър Берон“, които организират благотворителна изложба на творби на деца със специални образователни потребности. Експозицията на открито представя част от картините на конкурса „Животните – моите приятели“. В него са участвали 1412 деца от цялата страна.

„За пръв път организирахме благотворителен базар, уточни Людмила Крумова - директор на III ОУ. Идеята е да провеждаме конкурса всяка година на различна тема. Тези млади художници трябва да знаят, че усилията им се виждат, да бъдат оценени и да бъдат насърчени. Всяка рисунка в тази изложба е създадена с много старание, въображение и любов.“

„Подкрепям инициативата и усилията, които полагат организаторите, за да дадат възможност на децата с различни образователни потребности да изразят своя талант, въображение и уникален поглед към света, заяви председателят на Общинския съвет в Монтана инж. Иво Иванов. Този конкурс е ценна платформа за насърчване на творчеството, приобщаването и увереността на тези деца, допълни той.

Събраните средства от даренията ще бъдат използвани за осигуряване на скици, блокчета за рисуване, боички, флумастери, цветни моливи или други материали за творчество.

С уважение към поколенията, които оставят следа

Кметът на гр. Вършец инж. Иван Лазаров лично поздрави съгражданката си Пенка Захаријева Истаткова по повод нейния 90-и рожден ден.

Деветдесет години са повод за гордост и уважение. Такива хора са живата история на нашата общност и заслужават нашето дълбоко признание, каза при срещата си с нея кметът.

От свое име и от името на общинската администрация бяха поднесени най-сърдечни пожелания за здраве, спокойни

и щастливи дни, обичта на семейството и още много поводи за усмивки.

Нека жизнеността, силният дух и добротата, които е съхранила през годините, продължават да бъдат пример за всички нас.

170 години българските читалища пазят родната култура и идентичност

Днес читалищата в страната ни са достигнали внушителния брой от над 3500. По села и градове, това са местата, в които се концентрира общественият живот. Много от т.нар. "народни читалища" са запазили в името си и годината на своето основаване. И дори в нашите динамични и модерни времена тези центрове не са изменили на първообраза си – освен читалня с книги, в тези институции се организират школи по музика, танци, спорт, чужди езици, театър, литературни четения. Провеждат се беседи и тържества по отбелязване на важни дати, правят се възстановки на народни обреди и традиции. Не са един и два случая, когато от читалищната сцена на малкия град е открил таланта си някой известен наш певец или актьор. Но най-верни на българската традиция, съхранена зад стените на народното читалище, си остават самодейците. Това са пазителите на фолклора ни, носителите на българската душевност и самобитен талант, които не пестят време и сили, за да съхраняват и предават напред богатото народно творчество.

Самодейците от фолклорните ни състави са творци с ранг на изпълнители и изследователи. Те сами издирват стари народни песни, приказки, пословици, празнични наричания и не просто ги описват в книги, но съживяват звученето им на сцената. Затова публиката на самодейците не е сбор от "случайни минавачи", а в нея виждаме учени, фолклористи и истински запалени поклонници на българските песни и народно творчество. Блясъкът в очите на младите читалищни дейци след аплодисментите в залата, може да се сравни само с блясъка в очите на спортистите ни при спечелен ме-

Читалище „Разум-1883“ - Монтана

дал от престижно състезание. Затова заслужено ЮНЕСКО прие българското читалище да бъде вписано в регистъра на организацията за опазване на добрите практики и нематериалното културно наследство. Годината е 2017, когато е в номинацията се казва, че читалищата са без аналог в нито една от държавите по света. Така, читалищата ни съвсем естествено се нареждат в списъка на добрите практики на ЮНЕСКО, редом до други български "съкровища" на нематериалната ни култура, като хора на Бистришките баби, нестинарството, килимарството, мартеницата и пр.

И в деня, когато всички българи следваме вековната традиция да се закичваме с усукани бели и червени конци за здраве и като символ на възраждащия се живот, читалищните дейци в България празнуват Деня на самодееца и любителското художествено творчество.

Нашата страница за Корея

Десет години от избирането на Ким Чен Ун за председател на Държавния съвет на КНДР през юни 2016 г.

Под знамето на независимостта и социализма

В реч по повод 80-годишнината, от основаването на Корейската трудова партия, Ким Чен Ун заяви: „След установяването на социалистическата система в нашата страна, ние се озовахме начело на най-острата конфронтация между социализма и империализма... По-специално нашата партия трябваше да поведе народа към нов скок напред в социалистическото строителство, като едновременно с това продължи и изграждането на ядрените сили... В исторически план не е имало такава държава в света като нашата, която да е трябвало да изпълнява толкова много задачи, едновременно трудни и гигантски, за национална отбрана и строителство... Всъщност, запазването на политическата власт и защитата на социалната система беше само по себе си чудо... а международният престиж на нашата република като член на социалистическите сили и бастион на независимост и справедливост нараства с всеки изминал ден.“

След смъртта на председателя Ким Чен Ир на 17 декември 2011 г., корейският народ издигна на най-високите постове в Корейската трудова партия, Корейската народнодемократична република и въоръжените сили уважавания другар Ким Чен Ун, достоен наследник на идеите и делото на президента Ким Ир Сен и председателя Ким Чен Ир. На основата на научен анализ другарят Ким Чен Ун винаги намираще правилния път и дългосрочните стратегии за успешното развитие на страната в изключително трудни международни условия. Под неговото ръководство престижът на КНДР достигна изключително високо ниво и настъпи нова ера на разцвет и всеобхватно развитие на социализма в страната.

Принципът „на първо място са хората“ беше неизменно прилаган, което позволи на страната да преодолее всички препятствия и предизвикателства. Предимствата и жизнеността на социализма от корейски стил се проявяват все по-ясно с всеки изминал ден.

Гигантски проекти бяха енергично осъществени с цел постигане на революционна промяна в развитието на селските райони, за да се преодолее разликата между столицата и провинциите, както и между града и селото. Подобни усилия бяха положени и за осигуряване на съвременно обществено здравеопазване за цялото население.

КНДР демонстрира нов оригинален път за социалистическо строителство, като неизменно се придържа към политиката на независимост. В резултат на това много промишлени предприятия бяха построени или реконструирани, за да бъдат допълнително укрепени основите на независимата икономика. По този път бяха постигнати забележителни успехи в развитието на индустрията и селското стопанство. Успешно се изпълняват петгодишните планове за развитие на икономиката.

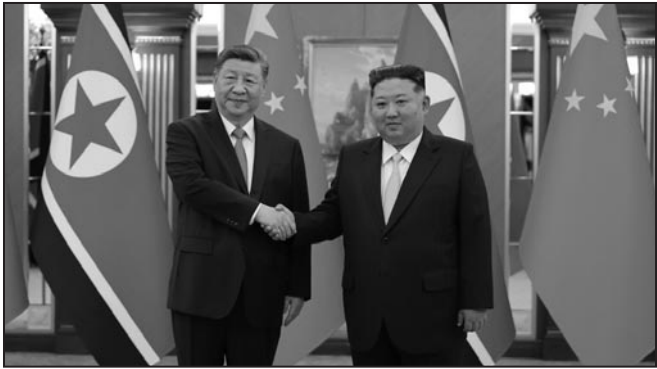
Историческата кауза за развитие на националните ядрени сили за възпиране на агресия беше блестящо осъществена и беше постигната голяма промяна в укрепването на отбранителните способности на страната, като по този начин беше осигурена надеждна гаранция за безопасността и бъдещето на държавата и народа. Всичко това беше постигнато изцяло с местни природни ресурси, оборудване и технологии.

Докато силите на империализма и хегемонията водят света към глобални икономически кризи, екологични катастрофи и войни, КНДР дава пример как може да се избегне всичко това.

Вместо очаквания от враговете колапс, независимата социалистическа икономика на КНДР расте уверено по независим и устойчив начин и няма съмнение, че под ръководството на Ким Чен Ун успешно се изгражда могъща и благоденстваща социалистическа държава, пример за народите по света.

Както посочва Ким Чен Ун: **„Нашата партия се е борила под знамето на независимостта и социализма във всякакви несгоди; това е огромен исторически принос за осъществяване на общата кауза на човечеството за справедливост и мир... срещу войната и хегемонията“.**

Историческа среща в Пхенян

Историческата среща в Пхенян между висшите ръководители на Корейската народнодемократична република и Китайската народна република се проведе във време, когато традиционната дружба между КНДР и КНР, изкована по дългия път на борба за независимост срещу империализма, за мир и социализъм, се развива на ново по-високо стратегическо ниво.

Посещението на другаря Си Дзинпин в КНДР в годината, отбелязваща 65-ата годишнина от сключването на Договора за дружба, сътрудничество и взаимопомощ между КНДР и Китай, е важно събитие в развитието на дружбата и сътрудничеството между КНДР и КНР.

Уважаемият другар Ким Чен Ун и съпругата му Ри Сол Джу дойдоха на международното летище в Пхенян, за да посрещнат и поздравят лично другаря Си Дзинпин и съпругата му Пен Лиюан. Другарят Ким Чен Ун се ръкува с другаря Си Дзинпин, изразявайки задоволството си от новата им среща в Пхенян девет месеца след тяхната предишна среща в Пекин миналия септември. Другарят Си Дзинпин изрази дълбоката си благодарност за топлото посрещане, като същевременно сподели впечатленията си от повторното му посещение в Пхенян след седем години. Деца поднесоха букети цветя на другаря Си Дзинпин и съпругата му Пен Лиюан. Личният автомобил на другаря Си Дзинпин напусна летището като по улиците гражданите на Пхенян топло го приветстваха изразявайки чувствата на приятелство към братския китайски народ.

На 8 юни на площад „Ким Ир Сен“ се проведе официалната церемония по посрещането на другаря Си Дзинпин, генерален секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Китай и председател на Китайската народна република.

На площада, с развяващите се национални знамена на КНДР и Китай, бяха строени почетната гвардия и почетната кавалерия на Корейската народна армия и Централният военен оркестър на Министерството на националната отбрана. Присъстваха висши партийни и държавни служители на двете страни и много граждани, младежи, студенти и деца от Пхенян с националните знамена на двете страни и цветя.

Изстрелян беше 21-оръдеен залп и тържествено бяха изпълнени националните химни на КНР и КНДР. Воден от другаря Ким Чен Ун, другарят Си Дзинпин направи преглед на почетния караул на КНА. Състоя се марш на почетния караул на КНА.

На 8 юни в правителствената резиденция „Кимусан“ се проведеха официалните разговори между двете делегации водени от Ким Чен Ун и Си Дзинпин. Другарят Ким Чен Ун топло приветства другаря Си Дзинпин, който не е посещавал Пхенян от седем години, заявявайки, че посещението му в Пхенян, което първо негово пътуване в чужбина за тази година е израз на приоритета на дружбата между КНДР и КНР, както и най-окуражаваща подкрепа за корейския народ. Пхенян смята това посещение за висока чест и важен повод да се демонстрира за

пореден път, че КНДР и КНР винаги са стояли заедно на правилната страна на историята в борбата за независимост и справедливост и че отношенията им са издържали изпитанията на времето при всякакви международни катаклизми. Той подчерта, че отношенията между КНДР и Китай, са специални по отношение на традицията на приятелство и общата кауза на социализма и високо оцени факта, че обменът и сътрудничеството между двете страни са се развили енергично в различни аспекти след срещата в Пекин през септември 2025 г.

Ким Чен Ун потвърди, че партията и правителството на КНДР ще направят всичко възможно, за да укрепят двустранните отношения като модел на отношения между социалистически държави и в специални стратегически отношения. **„Нашата партия, правителство и народ се радват на факта, че китайската партия, правителство и народ постигнаха големи, поразителни за света успехи в изграждането на модерна социалистическа страна и издигнаха международната си позиция на абсолютна висота под мъдрото ръководство на другаря Си Дзинпин“**, каза той, заявявайки, че независимо от това как може да се промени ситуацията, партия и правителство на КНДР ще подкрепят изцяло политиката и позицията на китайската партия и правителство за защита на принципа за „един Китай“.

Изразявайки впечатленията си от повторното си посещение в красивия Пхенян, другарят Си Дзинпин каза, че е доволен, че през последните години другарят Ким Чен Ун е постигнал важни успехи, ръководейки социализма от корейски тип. Той каза, че е неизменна позиция на китайската партия и правителство да развиват традиционното приятелство между Китай и КНДР, да оказват твърда подкрепа за социалистическата кауза на КНДР, водена от другаря Генерален секретар Ким Чен Ун, и в непоколебимата си решимост да защитават общите интереси на двете страни, независимо от това как може да се промени международната ситуация. Той изрази готовността си да насърчи по-голямо развитие на отношенията между Китай и КНДР в крак с времето като предостави план за развитие на отношенията между Китай и КНДР заедно с другаря Ким Чен Ун. Посещението му е възможно да се засили обмена и сътрудничеството между двете страни, като по този начин даде положителен принос за осъществяването на социалистическата кауза, насърчаването на благосъстоянието на двата народа и насърчаването на мира, стабилността и просперитета в региона и останалата част от света.

След изказванията висшите ръководители на КНДР и Китай искрено обмениха опит, натрупан в партийното и държавното строителство в хода на развитието на социализма, и обсъдиха важни въпроси за укрепване на традиционната дружба и сътрудничество между КНДР и Китай. Те също така се споразумяха да проведат тържества, да укрепят допълнително стратегическата комуникация чрез посещения на високо ниво между двете партии и двете страни, както и да разширят и развият обмена и сътрудничеството в политическа, икономическа, културна, военна и други области за да отворят нова глава в развитието на отношенията между КНДР и Китай.

На разговорите бяха обменени мнения по международни и регионални въпроси, обсъдени бяха въпросите за засилване на стратегическата координация и сътрудничество между двете партии и двете държави, като беше постигнат задоволителен консенсус. Разговорите се проведеха в другарска и приятелска атмосфера.

Разговорите в Пхенян между другаря Ким Чен Ун и другаря Си Дзинпин отбелязаха исторически момент който поставя началото на нов етап в развитието на стратегическите отношения на сътрудничество между двете партии и двете държави.

Уважаемият другар Ким Чен Ун инспектира новооткритата фабрика за производство на ядрени материали

Уважаемият другар Ким Чен Ун даде важни указания при посещението си в новооткритата фабрика за производство на ядрени материали на 3 юни. Той беше придружен от водещи служители на отдела за боеприпаси на Централния комитет на партията и Института за ядрени оръжия на КНДР.

Разглеждайки новите производствени линии, базирани на по-съвършенна технология, Ким Чен Ун се запозна с показателите за работа на фабриката и нейния дългосрочен производствен план. Той високо оцени факта, че секторът за производство на ядрени материали правилно прилага решенията, приети на последните пленарни заседания на Централния комитет на партията.

Той похвали групата ядрени учени за това, че са предоставили твърда гаранция за подобряване на ефективността на всички елементи в производствената линия и допълнително укрепване на капацитета за производство на оръжейни ядрени материали изцяло със собствено оборудване.

Отбелязвайки, че капацитетът за производство на оръжейни ядрени материали се е увеличил повече от два пъти през последните 5 години, той изрази задоволство от факта, че политиката за укрепване на ядрените сили се изпълнява успешно благодарение на високите технически капацитет, развит от изследователската група за ядрени науки. Корейската революция е съпътствана от дългосрочна конфронтация с най-свирепите врагове, от съществуващи заплахи, които стават все по-сериозни с всеки изминал момент, от потенциалните заплахи и непредсказуемите дългосрочни кризи. Затова е толкова важна историческата мисия за укрепване както качествено, така и количествено, по ускорен начин на силите за ядрено възпиране на войната, които са основната гаранция и главното средство за надеждно осигуряване на мира, сигурността, интересите и правото за развитие на страната, отбеляза той.

В заключение другарят Ким Чен Ун каза:

„Днес актуализирахме цифрите, които са критични за нашите ядрени дейности, и обсъдихме някои ключови въпроси. Правейки това, ние всеобхватно разгледахме тактическите и стратегическите изисквания за изграждане на нашия ядрен възпиращ потенциал и въз основа на това приехме изключително отговорно решение.“

Потвърдихме реда на приоритетите за изпълнение на амбициозния бъдещ план, предназначен да увеличи експоненциално ядрените сили на нашата държава, както и необходимата гаранция за постигане на тази цел.

Това означава невероятна, успешна промяна, която е отвъд реторичното описание, историческо събитие, което постави епохален крайъгълен камък в бързото усъвършенстване на нашите ядрени възможности.

Днес бих искал отново да отдам почит на нашите ядрени учени.“

Коментар: Според анализите на специалистите новата инсталация за изотопно обогатяване на уран се намира в ядрения комплекс в Йонбион и ще увеличи производствения капацитет на КНДР за обогатяване на уран със 75%. Според тях съоръжението разполага с над 9 000 центрофуги и потенциал за производство на над 160 килограма високообогатен уран (с над 90 % съдържание на уран 235) годишно, който ще се добави към съществуващите инсталации с капацитет над 200 килограма високообогатен уран годишно. С други думи след пускането на новата инсталация общия капацитет на КНДР ще се увеличи до над 360-400 килограма годишно високообогатен уран от оръжеен клас Вероятно тези оценки са сериозно занижени тъй като са на базата на стари модели центрофуги, а в изказванията на другаря Ким Чен Ун ясно се посочва, че става дума за ново по-съвършено оборудване. Този разширен капацитет показва, че успешно се изпълнява дългосрочния план на КНДР за експоненциално разрастване на ядрения арсенал и осигуряване на гориво за бъдещи стратегически проекти, включително подводници с ядрени реактори.

Мездра

Краеведи от Мездра, Враца, Етрополе, Лом и съставните села на общината се изявиха в XV Майски краеведски четения

17 краеведи от различни поколения от Мездра, Враца, Етрополе, Лом и от съставните села на общината взеха участие в XV майски краеведски четения, които се проведеха в гр. Мездра. Най-възрастният участник беше на 85 години, а най-младият - само на 15 години.

Организатор на форума, който е програмата на 52-ите Празници на културата „Мездра-май“, беше Краеведското дружество към НЧ „Просвета 1925“ със съдействието на Община Мездра.

Преди същинската част на конференцията присъстващите почетоха с едноминутно мълчание паметта на Костадина Митова (1952-2026 г.) от с. Върбешница - редовен участник в краеведските четения, която почина наскоро.

Краеведските четения бяха открити от Мирослав Гетов - председател на Краеведското дружество. Сред гостите на събитието бяха председателят на Общинския съвет Яна Нинова, заместник-кметът на община Мездра Нели Минева, общинският съветник Данаил Димитров и Калина Тодорова - заместник-председател на Регионално краеведско дружество - Враца и завеждащ отдел „Краезание“ в Регионална библиотека „Христо Ботев“.

Началото на краеведските четения поставиха младите рецитатори Дара Иванова, Драга Каменова, Йоан Георгиев и София Костова от Група за художествено слово към Център за подкрепа за личностно развитие - Мездра с ръководител Лилия Христова, които изнесоха поетичен рецитал под наслов „Знаем и тачим делото на св. братя Кирил и Методий“.

В тазгодишното, юбилейно издание на краеведските четения бяха представени 18 проучвания за миналото на родния край от Българското възраждане до наши дни:

- „Тодор Пеев и Априлското въстание, 1876 г.“ от Галя Дикова-Иванова - директор на Исторически музей - Етрополе;

- „Студията на Андрей Печилков „Един родопчанин от Смолянско - другар и сподвижник на Христо Ботев“ от Анета Дилова, д-р ф. н./ Регионално краеведско дружество - Враца;

- „Строителство на читалищната сграда в с. Зверино (1957-1962 г.)“ от Ивана Захаријева/ Регионално краеведско дружество - Враца;

- „Журналистиката като памет и съвест“ - очерк за видния врачански журналист, общественник, културен и читалищен деец Илия Борисов (1931-2021 г.) от Цветана Евгениева - дългогодишен журналист и кореспондент на БТА за региона;

- „Храмът, който устоя на Времето: църквата „Св. Атанасий Велики“ в с. Лик“ от Лилия Христова/ ЦПЛР - Мездра;

- „100 години читалище в с. Моравица“ от Маргаритка Керина-Ладова/ НЧ „Светлина 1926“ - с. Моравица;

- „ОУ „Христо Ботев“ (бивше „Тодор Балабанов“) - Храм на просветата в Мездра и моите спомени от него“ от Персиян Пламенов - деветокласник в СУ „Христо Ботев“ - Враца;

- „Представяне на книгата албум на Камелия Цонкова „Георги Павлов Тошев - скулптор“ от Светла Дамяновска - уредник на Градска художествена галерия - Мездра;

- „Представяне на книгата „Под венчило със съдбата. Разкази и стихове за някогашна Мездра.“ от Крассимир Стефанов - журналист, писател и културен деец, дългогодишен кореспондент на БНТ във Врачанско;

- „200 години просветно дело и 180 училище в с. Долна Кремена“ от Бистра Цолова/ НЧ „Просвета 1897“ - Долна Кремена;

- „Предхристиянски и християнски празници в с. Кален“ от Христина Маринска, д-р ф. н./ Краеведско дружество - Мездра;

- „Сватбата в Дефилето“ от Клуб „Приятелите на краезнанието“ при СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино с ръководител Валентина Цекова;

- „Селският събор в миналото“ от Рени Митева/ ОУ „Христо Ботев“ - Мездра;

- „Производство на пчелен восък в домашни условия“ и „Ракия с 40 билки“ от Милка Пухалска/ Краеведско дружество - Мездра;

- „Щрихи към историята на учебното дело в община Мездра“ от Антон Тодоров/ Лом;

- „Мездра - железопътен възел и културен център, формирал се в началото на XX век“ от Емил Петков/ Лом;

- „Село Камено поле, Врачанско - околийски център (1880-1882 г.)“ от Мирослав Гетов/ Краеведско дружество - Мездра.

Всички участници в краеведските четения получиха грамоти за принос за съхраняването и опазването на историческата памет за родния край, книгата албум на Камелия Цонкова „Георги Павлов Тошев - скулптор“ и книгата на Крассимир Стефанов „Под венчило със съдбата“, издадени с финансовата подкрепа на Община Мездра, илюстрираните брошури „Каталог на средновековните фестивали и събития в България и Румъния“ и „Каталог на средновековните и римски групи за възстановки“, издадени по Проект „Добре дошли в Средновековието“.

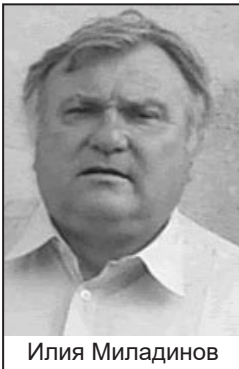
Наградите връчиха Биляна Костова - секретар на НЧ „Просвета 1925“ и Валентина Цекова - секретар на Краеведско дружество - Мездра.

В досегашните 15 издания на Майските краеведски четения са представени общо 219 проучвания за миналото на родния край от древността до наши дни. Със свои разработки в четенията са взели участие 60 краеведи от Мездра, Враца, Етрополе, Лом, Правец и от съставните села на община Мездра: Върбешница, Долна Кремена, Дърманци, Игнатица, Зверино, Кален, Лик, Моравица, Оселна, Ребърково, Типченица и Царевец.

Мирослав ГЕТОВ

Краеведско дружество - Мездра

Днес взаимната солидарност е система за оцеляване

Илия Миладинов

Всеки гражданин, решил да произвежда зеленчук или хранителен продукт, който да го представи на пазара, трябва да бъде регистриран като земеделски производител в областна дирекция „Земеделие“ и от Областна дирекция за безопасност на храните. Тази регистрация е най-изгодна за производителите, които произвеждат непреработена и/или преработена растителна и/или животинска продукция. При сериозни добиви и... приходи, трябва регистрация по ДДС. Но, троява да отбележа, че има и нужда от сериозни промени

в закона относно малките земеделски стопанства и земеделските производители, с цел тяхното развитие. И следствие на това, те да бъдат естествен стимулатор за бранша, който ще произвежда наш си, български продукт, с достъпна цена на пазара и устойчива конкурентност на вноса. За съжаление държавните субсидии се дават на "декар", а трябва да се дават на килограм фактурирано по ДДС (може и да не е по ДДС, но фактурирано на килограм), ако се взема субсидия (и декларирано в годишна декларация) – продадено на търговските вериги и пазари. Така че няма как да не отиде до регистрация по ДДС производителя, ако е решил да се занимава сериозно с този бизнес. Тогава има ли издадена фактура по ДДС, то няма накъде и нищо не може да се скрие. Всяко нещо продадено на тържище, или където и да е, трябва да бъде съпроводено със законен документ, който да охарактеризира продукта и държавата да гарантира контрола и законността на сделката. Така, с издаването на фактури от всички участници в търговския процес, ще има конкуренция, с която ще се свалят и цените на продуктите. И тук отново стигаме до държавата и нейното действие и

поведение на упражнен контрол, който ще рефлектира върху цените на храните и приходите в бюджета на държавата.

Толкова ли са неграмотни държавните служби и служители, че да не разберат тези неща? Нее! Мафиотски структури лобират в законодателството, за да се продължи да се прави внос, контролиран от мафиотски структури, и ограничи местното българско производство и от там без никакъв контрол се стига до неконкурентна възможност за търговска дейност на българските хранителни магазини. Това е! И става така: идва внос, или "големия" с масовата продукция, субсидиран, и подбиват цената на по-дребните земеделски производители и възможността за търговия на българските магазини (и на това му се вика пазарна икономика???), абсолютно същата работа е и с прекупвачите. Писал се за производител, а ходи зарежда от борсата, и какво става? За него няма риск... купува готов продукт на предпочитана цена и си слага надценка, определена от него. Нито е изгубил време за производство, нито е рискувал нещо. И ето ти спекулата! И тук същото! Държавата с "компетентните си служители" са "никои" – чакат си заплатите и там другото, което ще им дойде и това е. На това му се казва участници в спекулата!

Ситуацията е отворителна. Отворително е и да продължава да се мълчи. Времето, в които живеем, задължава да се носи сериозна отговорност. Правото на хората е да бъдат информирани. Трябва да се помисли и защитата на слабите от произвола на силните. В края на краищата всеки един български гражданин може да прецени къде трябва да отиде да пазарува храната си и на къде да отидат парите му – към българските производители и българския бюджет, или в западните пенсионни фондове. Днес взаимната солидарност към нашите български магазини и българските производители и тяхната грижа за нас, е нашата система за оцеляване.

In memoriam

Венета ИВАНОВА Ангелова на 86 години

Тя беше посветила живота си на българското училище и просвета!

Беше любима учителка на редица поколения и дългогодишен председател на Сдружението на учителите-пенсионери „Будители народни“ - Монтана!

Сътрудничесе и подкрепяше нашия вестник „Слово плюс“ с безценна приятелска всеотдайност!

Участваше активно в обществените и културните дейности не само в нашия град, а и в страната ни!

Носеше „благоденията най-голямо да оставя всеки ден следа“.

С безкрайна обич се прекланяме пред светлата й памет!

Бог да я прости!

Редакционната колегия на в. „Слово плюс“:

Параскева Маркова

Цветана Костова

Галя Севестакиева

Мездра

Наградиха призьорите в Шестия общински ученически конкурс рецитал на Вазови творби

Мирослав ГЕТОВ

Приключи Шестият общински детски конкурс рецитал на Вазови творби, организиран от Община Мездра и от Център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) - гр. Мездра. Съгласно неговия регламент, той протече в два етапа: вътрешноучилищен, в който местните учебни заведения излъчиха най-добрите рецитатори в три възрастови групи: I-IV, V-VII и VIII-XII клас, и общински, за който се класираха победителите от вътрешноучилищния етап.

В заключителния, общински етап на конкурса взеха участие 28 ученици от градските училища СУ „Иван Вазов“, ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ и ПГ „Васил Левски“, както и от СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино. Те рецитираха поетични творби на Патриарха на българската литература по свой избор.

Техните изпълнения ожени жури с председател Петко Котларски - специалист по сценично поведение, говорни и речевни умения, и членове: Анета Петкова - директор на ЦПЛР - Мездра и Елена Нанова - директор на Дирекция „Социални дейности, образование, здравеопазване, култура, спорт и туризъм“ в Община Мездра.

Призьори в отделните възрастови групи станаха:

I възрастова група - ученици I-IV клас:

- 1 място - **Яна Кръстева** (ОУ „Св. св. Кирил и Методий“)/ „Отечество любезно, как хубаво си ти!“,

- 2 място - **Георги Иванов** (ОУ „Христо Ботев“)/ „Новото гробище над Сливница“,

- 3 място - **Мирела Данова** (СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино)/ „Песента на синчеца“;

II възрастова група - ученици V-VII клас:

- 1 място - **Виктория Миланова** (ОУ „Св. св. Кирил и Методий“)/ „1876“,

- 2 място - **Сияна Петкова** (СУ „Иван Вазов“)/ „Жалбите на майките“,

- 3 място - **Жана Атанасова** (СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино)/ „В окопа“;

III възрастова група - ученици VIII-XII клас:

- 1 място - **Цветилена Ценова** (СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино)/ „Елате ни вижте!“,

- 2 място - **Любов Цекова** (СУ „Иван Вазов“)/ „Българският език“,

- 3 място - **Цветомила Николова** (СУ „Св. Климент Охридски“ - с. Зверино)/ „Мисли върху една картина“.

Всички участници в общинския етап на конкурса получиха грамоти, а касиралите се на първите три места в отделните възрастови групи - и парични награди.

Снимка: Павел Петров/ Община Мездра

Искрен Красимиров представи в Мездра книгата си „Да запалиш България: самозванци, жертви, свободоносци“

Роденият в Мездра историк, писател, режисьор, оператор и актьор Искрен Красимиров представи в родния си град четвъртата книга от своята публицистична поредица за българските национални герои* - „Да запалиш България: самозванци, жертви, свободоносци“ (София, 2026 г.), която е посветена на 150-ата годишнина от Априлското въстание през 1876 г. Събитието се състоя в Конферентната зала на НЧ „Просвета 1925“.

Премиерата уважиха близки и приятели на автора, който е доктор по кинознание и киноизкуство и магистър по история, представители на Община Мездра и на градското читалище, учители, литератори, любители на историята. Сред тях бяха родителите му Илиана Минковска - редактор и Красимир Стефанов - консултант на книгата.

„Това изследване си поставя за цел чрез неразказвани или гузно премълчавани сюжети да покаже, че „всенароден революционен ентузиазъм“ абсурдно е липсвал сред християнското население по тогавашните български земи, изтърпяващи петвековно чуждо иго, споделя в предговора на книгата Искрен Красимиров. Че тежката задача да се запали България, а реките ѝ да потекат кървави, е изпълнил само един лидер - копривщенецът Гаврил Хлътев, приел чуждото име Бенковски.

(...) В тази книга ще стане дума за неща, които мнозина знаят, но малцина се осмеляват да кажат. Най-вече, защото националното ни самочувствие е приучено да се чувства комфортно, само когато историческото ни минало е пренаселено с юнак до юнака. Но всяко национално самочувствие трябва и да е достатъчно силно, че да не се срине, когато насреща му лъсне реалността такава, каквато е запазена в документите и в спомените на участниците и съвременниците на историческите събития. И няма нищо лошаво, както би казал Левски. Ако можеше...“

„Да посегнеш към перото, за да пишеш за исторически събития и личности от епохата на Априлското въстание, за дъvkани и предъvkани, разплитани и разнищвани 150 години действия и бездействия, и в същото време да разчиташ на широка читателска аудитория, означава, че след задълбочени проучвания си готов да кажеш нещо различно, отбелязва във въведението към „Да запалиш България“ историкът и изследовател д-р Васил Костов от департамент „История“ на Нов български университет.

(...) Тук иде реч за книгата „Да запалиш България“ от д-р Искрен Красимиров, който дръзко поглежда през нов ракурс един всеизвестен, осмислен и подреден от българската историография, възпят от поезията, родил стотици изследвания, любим на поколения журналисти исторически дискурс.

(...) Уважаеми читателю, ти държиш в ръцете си поредната книга... На Искрен Красимиров, млад, талантлив и понеже това е четвъртата му книга, бих добавил - и утвърден писател. Книгата определено е съвременен принос към българската историография, въвежда ни в размисли и ни кара да си поставим много въпроси.“

„Докато четях източниците на информация по априлските събития, пише в заключение Искрен Красимиров, се убедих, че за този забележителен момент от българската история може да се пише по два начина. Може да се пише с езика на официалната историческа наука, откъдето приижда цунамито на масовия героизъм, революционната екзалтация, великите лични и колективни подвизи и прочее реквизити на пропагандата. Може да се пише и с езика на участниците в събитията, които изливат спомените си с тихата радост и ведрина на човека, преживял смъртен страх и ужас, но оцелял въпреки всичко.

И когато пишеш тези редове успяваше да откъсне парче от стоманената броня на историята, изкована от брънките и плочките на научния терминологичен инструментариум, в отворилите се дупки се показваше шареното, закръпено с едър брод битие на довчерашните революционери, ратници, комити, даскали, търговци и всякакъв друг народ, успял да изгиза цял из героизма и трагизма на епохата. И сред тези исторически крълпи ще видим любопитни картинки, които не можах да намерят своето място сред изложеното дотук.“

(...) Като народ ние не пропускахме да се преклоним пред жертвите, смислени и безсмислени, на олтара на свободата на България. Но тук искам да отдадем заслуженото и на оцелелите, избягалиите, спасилите се, които имаха куража да се върнат в сринатото до основи село и да започнат живот си отново, да запретнат ръкави и да вдигнат пак опожарения си дом, да изпишат още веднъж разстреляните очи на светците по порутените стени на храмовете, превърнати в последна крепост за още няколко минути живот... Този тих подвиг на оцелелите, които понякога споменаваме с укор, защото са хартисали на този свят, също заслужава нашата почит.“

„Скъпи мои, тази вечер беше премиерата на книгата ми „Да запалиш България“ в родния ми град Мездра!“, сподели в социалните мрежи след представянето Искрен Красимиров. „Пълна зала, много мои бивши колеги, бивши мои учители, ръководители, приятели! Имаше много прегръдки, усмивки, сълзи! Благодаря Ви, мездренци! Обичам Ви! Завинаги!“

* Останалите три книги от поредицата са: „Да убиеш Ботев. Мистерии, спомени, лъжи.“ (2022), „Да предадеш Левски. Конспирации, издайници, пари.“ (2023) и „Да откриеш Софроний. Грешник, светец или екшън герой.“ (2024).

Мирослав Гетов/ Община Мездра

Неолибералният подход за овладяване на Изкуствения интелект

продължение от миналия брой

Нако Стефанов

През януари 2025 г. младата китайска технологична компания Ханджоу DeepSeek Artificial Intelligence Co., Ltd. излезе на пазара с модела DeepSeek-R1 с отворен код. Този модел предоставя отговори, сравними с най-добрите американски съвременни големи езикови модели, като GPT-4o и o1 на корпорацията „OpenAI“. Най-знаменателното в случая е фактът, че по данни на компанията тя е обучила R1 за 6 милиона щатски долара.

За същата такава цел „OpenAI“ през 2023 г. за „GPT-4“ е отделил 100 милиона щатски долара. Въпреки че DeepSeek-R1 може и да не демонстрира най-значими интелектуални висоти, но достъпността на използването на езиковия модел действително представлява значителен пробив. Още повече, когато се разбра, че той е изграден на базата на стари нискоенергийни чипове, доставени преди забраната, издадена от бившия президент на САЩ Джо Байдън, да се продават на Китай нови чипове. А също и това, че във фирмата са обучили модела си на отворени данни екип само от петима души.

През март 2025 г. в доклад представен на законодателната власт се заявява, че Китай ще насърчи развитието на индустрии с „Въплътен ИИ“ и активно ще подкрепи широкомащабното внедряване на големи езикови модели. Терминът „Въплътен ИИ“ има предвид всеки ИИ, който има физическа форма, като роботи, както и „Големи езикови модели“ (LLM). В разгорещени дебати националните законодатели и политическите съветници гледат към бъдеще, наречено „ИИ + ВСИЧКО“, където ИИ е безпроблемно интегриран във всеки аспект на индустриалното развитие и живота на хората.

След успеха на модела на DeepSeek, ръководството на КНР взема решение да се създаде правителствен фонд за подкрепа на технологичните иновации. „Държавният фонд за рисков капитал“ ще се съсредоточи върху авангардни области като изкуствен интелект, квантова технология и водородна енергетика.

Китайските технологични гиганти Tencent (Yuanbao), Baidu (Ernie) и ByteDance (Doubao) също се борят за позиция на пазара на ИИ. В началото на март 2025 г. „Алибаба“ пусна своя модел QwQ-32B, за който твърди, че съответства на производителността на DeepSeek-R1.

Тук трябва да се кажат няколко обстоятелствени думи и за изключително важния „ИИ Манус“. Той е разработен от младата китайска компания „Butterfly Effect2“/Ефект на пеперудата2/. Компанията е базирана в Ухан и привлече вниманието с иновативния си подход към създаването на автономни ИИ агенти. „ИИ Манус“ е революционен агент на ИИ способен да мисли и действа независимо. „Manus“ не е просто още един чатбот, нито е подобрена търсачка, облечена във футуристична премяна. Това е първият в света напълно автономен агент на ИИ. „Manus“ навигира в дигиталния свят без надзор, вземайки решения със скорост и точност, с които дори и най-опитните професионалисти не могат да се сравнят. По същество „Manus“ е новаторски автономен агент на ИИ, предназначен да управлява сложни работни потоци с минимално въвеждане от страна на потребителя.

Китайският стартъп за изкуствен интелект „Shengshu AI“ на 21.10.2025 г. представи Vidu Q2, нов модел за генериране на видео, който е предизвикателство към Sora на OpenAI, засилвайки глобалната надпревара за създаване на реалистични, контролируеми, генерирани от изкуствен интелект видеоклипове. Основаната през март 2023 г., базирана в Пекин компания се фокусира върху *мултимодални модели с изкуствен интелект* чрез своята видео платформа Vidu, която включва вече пуснатите версии Vidu 1.5, Vidu 2.0 и Vidu Q1.

Всички тези разработки на китайските компании демонстрират, че въпреки закъснението в сферата на овладяване на ИИ, усилията на „Поднебесната“ в тази област я поставят в успешна догонваща надпревара със Съединените Щати.

Секторът на ИИ и производственият сектор – Китайският модел

На 26 август 2025 г. Държавният съвет на Китайската народна република публикува документ, озаглавен „Становище за задълбочаване на прилагането на Инициативата за интензивно производство с ИИ“. (Тук и по-нататък

Проф. д-р ист. Нако СТЕФАНОВ

вж. Ларина Е., В.Овчинский. „ИИ и промышленная политика“ в <https://izborsk-club.ru/27425>). Според новия документ:

- До 2027 г. степента на интеграция в Китай на ИИ в шест ключови области трябва да надхвърли 70 процента, в приложения като интелигентни терминали и интелигентни агенти от следващо поколение;

- До 2030 г. тази цифра трябва да надхвърли 90 процента, което прави интелигентната икономика основен двигател на растежа;

- До 2035 г. Китай се стреми да постигне равнището и да се развива като напълно интелигентна икономика и общество.

„The Diplomat“ от 28 май 2025 г. пише: „Китай, световен индустриален гигант, е далеч пред всяка друга страна в използването на изкуствен интелект в производството.“

Китай активно внедрява изкуствен интелект в своите фабрики и към февруари 2025 г. е построил 30 000 интелигентни фабрики, 1200 от които са в категорията на „напреднало ниво“, а 230 – в категорията на „най-високо ниво“.

„Поднебесната“ има проблеми с работната сила. Предвид урбанизацията спада раждаемостта. Оттук следва недостиг на млада работна ръка. Освен това Пекин се среща с нарастващите разходи за труд. По този начин се губи едно от дългосрочните конкурентни предимства на страната досега – ниската цена на труда. Решението е да се търсят нови предимства, които се виждат в повишаване на производителността. Съответно китайските лидери разглеждат ИИ като стратегически инструмент за поддържане на индустриалната производителност и устойчивост.

Освен това «Технологическата война» със САЩ на «бойното поле ИИ» при условие, че Вашингтон има значителна първоначална преднина изисква не да се имитира досегашния, изминат от Щатите път. Необходимо е да се търси нова стратегия. За разлика от американците, които са фокусирани върху разработването на усъвършенствани големи езикови модели на ИИ (Large Language Model - LLM), Китай вижда силата си във „физическия и индустриален изкуствен интелект“.

Програмата за „Въплътен ИИ“ в работи се демонстрира най-добре от статистиката. Според доклад, публикуван на 25 септември 2025 г. от Международната федерация по роботика (International Federation of Robotics), нестопанска индустриална организация, представляваща производителите на индустриални роботи, през 2024 г. в китайските фабрики са работили над два милиона робота.

В доклада се посочва, че през 2024 г. в китайските фабрики са инсталирани близо 300 000 нови робота - повече отколкото в останалата част на света взети заедно. Япония, която е на второ място по брой на работи в света е внедрила 44 000 робота. САЩ, които са на трето място в това отношение, са инсталирали 34 000 робота. (Вж. <https://ifr.org/ifr-press-releases/news/world-robotics-2024-report-asia-ahead-of-europe-and-the-americas>, Последно влизане 12.10.2025). Резултатът е, че в началото на 2025 г. КНР е дала почти 1/3 от произведените в света стоки. „Поднебесната“ произвежда повече от Съединените щати, Германия, Япония, Южна Корея и Обединеното кралство взети заедно, затвърждавайки своето първо място като глобална работилница.

В обобщение трябва да се подчертаят няколко момента. Първият е, че както се вижда от горенаписаното драстичната разлика в развитието на сектора на ИИ в сравнение с производствения сектор в САЩ е плод на системна характеристика на неолибералния модел – финансиализацията. На практика случващото свидетелства за системна криза на неолибералния модел;

Вторият момент, доказан от практиката на КНР е, че даже закъснение в овладяване на сложна материя като ИИ, може да бъде преодоляно при осъществяване на премислен, вярно структуриран и точно осъществен курс. Но тук трябва да се акцентира особено върху факта, че такъв конкретен курс е възможен в рамките на един по-общ модел. Модел, при който се осъществява успешен плавно-пазарен синтез, хармонизиращ дългосрочното мислене от една страна с краткосрочното пазарно действие от друга. При който, също така се търси в динамичен ракурс оптималното съчетание на обществения с частния и личния интереси.

Третият момент е свързан с въпроса как и дали неолибералния подход може да бъде ако не преодолян, поне коригиран? Определено може, но това не е в дадения случай наш проблем за да даваме конкретни отговори.

продължава в следващия брой

Епична ярост или епична амнезия: Хроника на една победа, която никога не свършва

Вместо пролог.

Има специален жанр в литературата – поток на съзнанието. Джойс го е изобретил, Фокнър го е усъвършенствал, а Доналд Тръмп го е превърнал в инструмент на външната политика. Тази хронология не е препис на брифинги от Пентагона или резюме на бойни действия. Това е партитура. Симфония от четиридесет и един такта, където всяка нота е победа, всяка пауза – отрицание на предишна победа, а финалът, изглежда, е отложен за неопределено време. Нека анализираме този шедевър.

Първо действие: Ражда на победа от нищото

На 18 януари, четиридесет дни преди началото на операцията, Тръмп се обръща към „иранските патриоти“ с обещание за помощ. Това е изненадващ ход – обявява подкрепа за нация, която планира да бомбардира след шест седмици. На 28 февруари съвместната американско-израелска операция е наречена „Епична ярост“. Заглавие, достойно за холивудски филм от трето качество. И както всеки филм трето качество, сюжетът разчита не на логиката, а на енергията на главния актьор. „Ще стартираме операция „Решителна“. Ще се случи много бързо.“ – 28 февруари. Тук вече е очевиден характерният многопластов подход на Тръмп. Операцията има две имена: „Епична ярост“ и „Решителна“. Защо едно име, когато може да има две? Защо един план, когато може да няма нито един?

Второ действие:

Победа, която не изисква доказателства

Започва калейдоскоп от триумфи.

2 март: „Ще спечелим лесно.“

3 март: „Спечелихме войната.“

7 март: „Победихме Иран.“

Три победи за пет дни. На Наполеон му отне цялата 1812 г., за да стигне до Москва и да претърпи поражение. Тръмп печели на всеки 48 часа, без никакви неуспехи между тях. Това не е военна кампания – това е стрийминг на победите в реално време. Абонаментът е активиран, няма отписване. Но тук възниква въпросът, който измъчва всеки читател на хронологията: ако войната е спечелена на 3 март, защо на 12 март се признава: „Спечелихме, но още не“? Какво означава „още не“? Победата е като бременност: или я има, или я няма. Или победата на Тръмп е квантов обект, който съществува неопределено в пространството?

13 март: „Отново спечелихме войната.“ „Отново.“ Това е ключовата дума. Войната беше спечелена на 3 март, после наполовина спечелена на 12 март и накрая напълно спечелена отново на 13 март. Така че, само за 24 часа, Тръмп завърши липсващата половина от победата и представи на света пълния пакет. Браво.

Трето действие:

Ормузкият пролив или трагедия в един пролив

Тук сюжетът приема неочакван обрат. Оказва се, че Иран, след като е загубил три войни за десет дни, някак си е успял да затвори Ормузкия пролив – тесен пункт, през който преминава една пета от световния петрол. Цените на петрола скочиха с 41 процента. Световните пазари изпаднаха в паника. И Тръмп, оказва се, не може да отвори пролива. Започва голямата сага с молби за помощ.

14 март: „Имаме нужда от помощ, за да отворим протока.“

15 март: „Ако не ми помогнете, ще запомня това.“

16 март: „Всъщност нямаме нужда от помощ – изпитвах лоялността ви.“

Три дни – три напълно противоположни позиции. Понеделик: „Помощ“. Вторник: „Ако не помогнете, ще запомня.“ Сряда: „Всъщност не съм го поискал; това беше изпитание.“ Това не е дипломация. Това е диалогът на тийнейджър, който предизвиква побойник в двора, след което се обажда на майка си и накрая казва, че всъщност сам е взел решението.

17 март: „Не се нуждаем от помощта на НАТО и не я искаме. Не се изисква одобрение от Конгреса за оттегляне от НАТО.“

18 март: „Съюзниците трябва да си сътрудничат, за да отворят Ормузкия проток.“

Минава един ден. Един. Двадесет и четири часа. И помощта на НАТО, която не беше необходима вчера, сега е задължителна. Това не е промяна на позицията – това е постоянна, непрекъсната революция. И тогава следва чиста поезия:

19 март: „Съюзниците на САЩ трябва да се включат и да помогнат за отварянето на пролива.“

20 март: „НАТО са страхливци. Можем постепенно да се отървем от тях.“

21 март: „Не използваме пролива. Други имат нужда от него, не ние.“

Проливът се превърна в безполезен баласт за една седмица. И НАТО, от което вчера се очакваше помощ, днес е организация на страхливци, от която трябва да се отървем.

Четвърто действие:

Последно предупреждение номер седем

22 март: „Последно предупреждение. Иран има 48 часа. С Иран е свършено.“

„Последно предупреждение“ е фраза, която, когато е изречена от Тръмп, губи смисъла си още преди да бъде изречена. Все едно да кажеш „последен шанс“ в сериал от двеста епизода. Зрителите вече знаят: ще има следващ шанс. И още едно последно предупреждение.

23 март: „Още една седмица и ще започнем да бомбардираме електроцентралите.“

48 часа са минали. Нищо не се е случило. Ново обеща-

ние – нова седмица. Електроцентралите треперят в очакване, но все още не горят.

24 март: „Войната приближава края си.“

25 март: „Преговаряме с Иран.“

Една дъга: от „войната приближава края си“ до „преговаряме“ – всичко това в рамките на един ден. Това не е нито ескалация, нито деескалация. Това е квантова дипломация: една страна е едновременно на ръба на победата и на масата за преговори. Шрьодингер би се гордял.

Пето действие:

Мир, подаръци и съвместно управление

26 март: „Иран моли за мир. Дадоха ни подарък. Отлагаме ударите по електроцентралите.“ Държава, която е загубила три войни и е „приключила“ преди четири дни, изведнъж „моли за мир“ и дава „дар“. Какъв подарък? Хронологията не казва. Може би сандък с ирански килими. Може би обещание да държи пролива отворен още седмица. Оказва се, че това били танкери.

„Те казаха: „За да ви докажем, че сме сериозни, че сме надеждни и че сме тук“, ще осигурят осем танкера с петрол... осем големи танкера с петрол... Те бяха сериозни и, вярвам, плаваха под пакистански флаг“, каза Тръмп. Осем танкера, по-късно променени на двадесет (според Тръмп). Основното е, че подаръкът беше приет, електроцентралите бяха временно спасени.

27 март: „Аятолахът и аз ще управляваме съвместно Ормузкия пролив.“

Спрете. Съвместно ще управляват. С аятолах. С човека, когото нарекоха диктатор и обещаха да унищожат преди седмица. Пролив, от който Америка не се нуждае, ще бъде съвместно управляван с враг, когото вече са победили. Това не е дипломация – това е сценарий за телевизионен сериал, който е бил отменен след първия сезон, но продължава да се прави по инерция.

28 март: „В Иран се случи смяна на режима.“

Това е може би кулминацията. Смяната на режима беше обявена. Не се случи – обявена беше. Като детската игра: „Аз го казах, значи е така.“ Проверяващите фактите прекараха дни в опити да намерят доказателства за тази смяна на режима. Не откриха никакви. Аятолах Хаменеи, за изненада на всички освен Тръмп, продължи да управлява Иран.

Шесто действие:

Краят, който никога не се е случвал

На 29 март започва финалът, но той никога не свършва.

29 март: „Преговорите с Иран вървят много добре.“

30 март: „Готови сме да унищожим иранската нефтена и енергийна инфраструктура и да окупираме остров Харк.“

Преговорите вървят добре, но ние сме готови да унищожим всичко. Все едно да кажеш на среща: „Наистина се наслаждавам на вечерта ни, но донесох граната, в случай че не обичаш десерт.“

31 март: „Готови сме да прекратим войната, без да отваряме пролива.“

Проливът, заради който всичко започна, е напълно отписан. Целите на операцията са се изместили толкова далеч от първоначалните, че първоначалната мисия изглежда като археологически артефакт.

1 април: „Войната ще свърши след три дни. Ще ги бомбардираме две или три седмици, докато не ги върнем в каменната ера.“

Войната ще свърши след три дни, но бомбардировките ще продължат още две или три седмици. В едно-единствено изречение се крие логическо противоречие с размерите на Ормузкия пролив. Но кой брой?

2 април: „Разрушихме три основни моста. Защо още не са се свързали с нас?“

Това е последният запис в хронологията. И е чисто злато. Разрушихме мостове – буквално и преносно – и искрено се чудим защо врагът не говори. Все едно да подпалиш нечия къща и след това да се обидиш, че домакинът не те е поканил на чай.

Епилог: Театър на абсурда с ядрени оръжия

Какво виждаме в тази времева линия? Виждаме човек, който обяви война без план. Който обяви победа без резултати. Който поиска помощ и след това я отказа. Който отказа помощ и след това отново я поиска. Който разруши мостове и сега очаква някой да ги прекоси. Но най-важното е, че виждаме система. Система, в която реалността се адаптира към изявлението, а не обратното. Всяко изявление на Тръмп не е описание на света, а негово творение. Ако Тръмп каже: „Победихме“, това означава, че сме победили. Ако каже: „Не ни е нужен пролива“, това означава, че не ни е нужен. Ако каже: „Смяна на режима е настъпила“, това означава, че е настъпила.

Проблемът е, че Иран не знае за това. Петролните пазари не знаят. НАТО не знае. А Ормузкия пролив, през който не тече петрол, също някак си не знае, че не е необходимо да бъде отворен.

Накрая остава един въпрос: ако войната бъде спечелена шест пъти за месец, а проливът все още е затворен, цените на петрола са скочили с четиридесет процента, а съюзниците бъдат наречени страхливци – какво ще се случи, когато войната бъде загубена?

Или може би загубата също е победа. Просто трябва да се нарече правилно. Като военната операция. Която вече си има две имена и трето не би навредило.

Валентин Тульский

<https://topwar.ru/280501-jepicheskaja-jarost-ili-jepicheskaja-amnezija-hronika-odnoj-pobedy-kotoraja-nikak-ne-zakonchitsja.html>

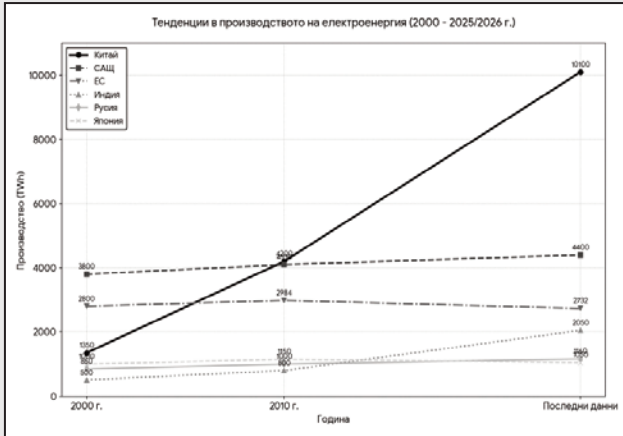
Ядреният скок на Пекин: Китай поставя световен рекорд за производство на електроенергия

Докато други страни скромно планират енергийни проекти, Китай увеличава капацитета си. Днес инсталираната мощност за производство на електроенергия в страната достигна рекордните 3,75 милиона мегавата. Тази мощност почти се е удвоил само за осем години. В резултат на това Китай вече разполага с най-голямата енергийна система на планетата и разликата с другите страни само нараства.

За справка, нека вземем Съединените щати. Общата инсталирана мощност там е приблизително 1,3 милиона мегавата. Разликата е почти трикратна. И това не е еднократен скок, а устойчива тенденция: Китай инвестира в производство и мрежи, сякаш енергията е въпрос на принцип.

В таблицата и на графиката са показани тенденциите в производството на електроенергия във водещите производители в света през периода 2000 – 2025 г.

Държава / Регион	2000 г. (TWh)	2010 г. (TWh)	Последни данни (TWh)
Китай	1 350	4 200	10 100
САЩ	3 800	4 100	4 400
Европейски съюз (ЕС)	2 800	2 984	2 732
Индия	500	800	2 050
Русия	850	1 000	1 160
Япония	1 000	1 150	1 050

Ядрената енергетика е отделна история. В момента Китай изгражда 34 ядрени реактора. За да се види това в перспектива, това е повече от останалите девет страни от първите десет в световната ядрена енергетика взети заедно. И това не е всичко. Близко 200 други реактора са планирани или официално предложени за изграждане. На този фон американската картина изглежда съвсем различна. В момента САЩ не строят големи търговски ядрени реактори. Нито един. Причините са различни, от регулаторни сложности до огромни цени на проектите. Дали това е оправдано е спорно, но фактът остава: подходите се различават драстично.

Докъде ще доведе това е открит въпрос. Енергията днес означава повече от просто крушки в домовете. Тя означава фабрики, технологии и икономическа независимост. Китай очевидно залага на мащаба и устойчивостта. САЩ избират алтернативен път.

<https://topwar.ru>

Западът е удивен от сроковете и цените за строеж на атомни централи в Китай

„Китай строи атомни реактори по-бързо и по-евтино от останалия свят. Западните страни трябва да последват примера на Китай, ако искат да утвортят атомната си мощност до 2050 г. (целта на COP28)“, пише репортерът на Bloomberg Стивън Стапчински.

Китай в момента е на трето място в света по работещи атомни мощности. Неговите 61 GW изостават от 95 GW в САЩ и 63 GW във Франция. Пекин планира да увеличи атомните си мощности до 200 GW към 2040 г. и до 500 GW към 2050 г. Съединените щати също имат намерение да следват този пример. В изпълнителната заповед на Доналд Тръмп за развитието на атомната енергетика в Съединените щати се посочва, че Съединените щати планират да увеличат четирикратно мощността на атомната си енергетика към 2050 г. до 400 GW. До 2030 г. се очаква да бъдат в процес на изграждане нови 10 реактора в САЩ.

Стивън Стапчински обаче отбелязва, че Китай в момента вече строи 30 реактора, а **през април тази година беше одобрен план на стойност 28 милиарда долара за изграждане на още 10 нови реактора**. Това е изключително ниска цена.

Репортер на Bloomberg дава пример как третият реактор в атомната електроцентрала Vogtle в Съединените щати е построен за 10 години, струвайки 15 000 долара на киловат инсталирана мощност. **В Китай цената е 2500 долара на киловат или шест пъти по-малко**. Освен това местните компании редовно спазват петгодишния срок за строителство на нов реактор.

Александър Уваров, директор на AtomInfo Center, отбелязва, че Китай наистина строи бързо и много евтино. „Но има едно предупреждение – говорим за вътрешни срокове и цени. Китайските атомни компании нямат голям опит с чуждестранни проекти за изграждане на атомни електроцентрали; те са строили извън Китай само в Пакистан.“- смята Уваров.

<https://k-politika.ru>

Пишат ни Обичаят „Кукувица“, с. Охрид, обл. Монтана

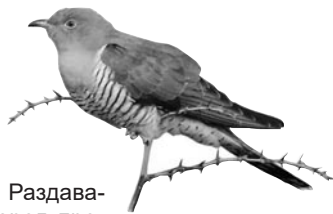
Кукувицата в българския фолклор е символ на пролетта

„Кукувица“ или Куков ден в с. Охрид (област Монтана), се прави вечерта - срещу християнския празник Благовещение. Това е първият общ за селото пролетен празник. По мястото си в календара Благовец стои най-близко до пролетното равноденствие, затова българите го свързват с пролетта. Вярва се, че на този ден долита кукувицата, за да извести, че зимата си е отишла и настъпва лятото. Празникът е свързан с пожеланието за спорна стопанска година, почват се земеделските дейности, засажда се бостан. Според поверието, всичко, което се върши на Благовец, ще бъде леко и спорно, ще бъде благо. Този празник е свързан и с ритуал за пречистяване чрез огън. Хората почитват дворовете си и изнасят леснозапалим боклук на мегдана. По тъмно излизат жени, невести и девойки. Те пеят седенкарски песни, с което се прощават с преденките и седенките през дългите зимни нощи. Такава песен в с. Охрид е „Снощи седехме, седенкувахме“. До събирането на хората, децата играят различни игри - обикновено „Кутанкя“ (криеница), „Кой гони“ и др. Когато всички се съберат, една от жените пали огъня (палалията) и произнася думи за здраве и плодородие. Запява се песента „Закукала кукувица“. Така символично се изгаря всичко лошо. След това млади и стари прескачат огъня, за да изгорят болестите, бълхите, нечистотиите; да се пречистят от всичко лошо и да са готови за полската работа. По същото време възрастна жена донася ритуален хляб, който нарича, раз-

чупва на парчета и раздава. Раздаването не е произволно, а според преобладаващия поминък в отделните семейства: на скотовъдците – частта с кошарата, на пчеларите – парчето с пчелите и т.н. Ритуалния хляб е разделен на четири части от кръст. В центъра на кръста е кукувицата. Първата четвърт е на „орачо, жътваро и копачо“, втората на „пчеларо“, третата на „овчаро“ и четвъртата на „позаро“. Кукувицата се дава на този, който пали огъня. След раздаването на хляба, хората си тръгват като си вземат по една главничка за да опушат дворовете си, оборите, хамбарите и домовете си и да премахнат всичко лошо в тях. Задължително остават няколко жени, които загасят огъня.

Ритуални думи при запалване на огъня:

„Добре ни дошла, кукувица,
донела пъпка от граница!
Обгори ни, пръпърли ни!
Сичко ниело от назе отмаани!
Летоска слънцето да ни пръли
и да не ни препърли, а есента
с берекет да ни отрупа,
та ча амбарете да затрупа!
Купните да са високи като Пъстрина,
житото да тече като Ботунята!

Любопитно

Камелия АЛЕКСАНДРОВА

Хералия и Анумис

Легенда за Извора – Монтана

Живяла някога по тези земи в тъмната крепост в регион Монтанензиум прекрасната жрица Хералия. Мечтаела и вярвала в предбрачието си, че ще я споходи щастие неимоверно и че ще стане владетелка на непристъпните стени. Всъщност искала да избяга далеч от тях – да зарее воала си в простора и да потопи нозе в златодайната река Аугуста. Спяла във висините, сънувала мечтите си, но този ден все не идвал. Заплитала в косите си пъстроцветна украса, сини метличини и червени макове, които тутакси падали, късала и от зелените треви наоколо. Скриело ли се слънцето над Калето, в душата ѝ падал мрак. Сърцето ѝ биело едва-едва, а виното от меховете я замайвало. Не помогнали и грижите на военния лекар Аурелио Артемо. Една сутрин с вой на тръба възвестили идването на чужда кохорта и тогава се появил светлоокият избраник. Хералия почувствала знаменieto още преди да го види, преди да плисне планинска вода на очите си. Боговете ѝ предrekli, че ще го дари с мъжка рожба. Анумис бил снажен и с всеопрощаващи очи. Зърнал я бегло, отдалечил се, след това отново се върнал и попитал за целебния карстов извор. Подала му вода, Хералия усетила, че ръката ѝ трепери. Жрецът положил меки устни над пръстите ѝ. Върнал се след 7 дни и сложил в ръцете ѝ тежка златна огърлица, обещи, а от бяла кърпа блеснала и златна корона. Бащата обаче отронил: - Оценявам вашата щедрост, но такива тежки накити не прилягат на дъщеря ми, че е със слабо сърце. Тогава жрецът хвърлил всичко в нозете ѝ и тръгнал да броди извън крепостта да търси лек. Да потегли на лов след съвет на центурионите и да убие сърна или глиган за него било обичайна победа..., но сега бил изправен пред върховно изпитание. Лутал се в тая пустош покрай камъните, които таят вечността и открил само бодливи цветя. Виолетовите им връхчета светели с необичайна

сила на слънцето и той ги събрал в кесията си. Потопил ги в студената вода от Извора и ги занесъл на своята любима. Дал ѝ да пие от отварата, а тя почувствала прилив на сили. Изцелението дошло. Отдъхнали си и двамата на това място, където бисер е природата... Оттогава хроми и незрящи идвали за целебната вода и потапяли цветя в сребърни съдове, отправяли молитва към Фортуна, богинята на съдбата, за здраве и плодородие, и за да пребъде това магическо място.

Филателистът Елин Пелин

Елин Пелин посвещава повече от 60 години на родната филателия. През 1944 г. той е един от инициаторите и учредителите на научния институт за филателия, а през юни 1949 г., заедно със своя близък приятел, също „запалин“ марколюбител, проф. Александър Балабанов, Елин Пелин е една от централните фигури на седмия конгрес на съюза на българските филателисти.

На своята любов към пощенските марки Елин Пелин посвещава два разказа – „За пара лек“ и „Скъпата марка“. Те са поместени в издаваното и редактирано от С. Чаркчиев списание „Българска марка“, което в онези години е едно от най-популярните сред българските филателисти.

Българската пощенска администрация е посветила на Елин Пелин една марка, от 2 ст., издадена през 1977 г. На марката е показан един от най-известните портрети на писателя, а на винетката – илюстрацията на Борис Ангелушев към едно от популярните произведения на Елин Пелин „Пижо и Пенда“.

Монтана

До две седмици започва събарянето на бившите казарми

Разрушаването на изоставените сгради на старите казарми в Монтана ще започне в края на юни, съобщи кметът Златко Живков на седмичен брифинг.

Взети са мерки с водоноски да се ограничи запрашеността на въздуха от срутването на масивните постройки. Те, както и теренът около тях, бяха преотстъпени от държавата на общината, за да може на това място да бъде изградена многофункционална спортна зала.

В двора на бившия завод „Аналитик“ също ще се извършат мащабни разчистващи дейности. Там предстои да бъдат съборени 17 едноетажни сгради и комина на отдавна неработещата производствена топлоцентрала.

Кметът Златко Живков изнесе информация и за щетите от проливните дъждове през последните седмици. Екипите на общината са работили по отводнявания, отстраняване на изпочупени клони и повалени дървета. Подадени са десетки сигнали за опасни дървета по улици и паркове.

Почистен е и зеленият пояс, който отделя крайградския

квартал „Пъстрина“ от трафика на пътя за София през прохода Петрохан. В района са взети мерки за премахването на множество автомобили от тревните площи.

На пълни обороти продължава реконструкцията на северния вход на града по бул. „Трети март“, съобщи още кметът Златко Живков. До неделя ще бъде положен междинният пласт асфалтобетон - биндер. Това е настилката преди финалното горно покритие на пътя. Това е най-големият строителен обект на Монтана по националната програма за инвестиционни проекти на общините. Направен е текущ ремонт на 120 участъка от улици в Монтана. Поставят се пирамиди и колчета, ограничаващи паркирането по тротоарите на ул. „Камен Цанов“ зад поликлиниката, ул. „Цар Борис III“ и ул. „Юлиус Ирасек“.

Всички строителни дейности се финансират със собствени средства, каза още кметът. Той благодари на собствениците на фирми и гражданите, които са внесли данъците си към община Монтана. Благодарение на тях постъпленията през първите пет месеца са близо 5 милиона евро.

Д-р Даниела
Стоянова
общопрактикуващ лекар,
специалист по
обща медицина

Всеки работен ден
от 8,00 до 13,00 часа

Набира
пациенти

Тел. за контакти:
096 389 346
„АПОЛОН-21“ ООД.

Монтана
ул. „Цар Борис III“ № 11
Поликлиника, кабинет 106

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

18 ч Св. мчци Леонтий, Ипатий и Теодул

19 п *Св. ап. Иуда, брат Господен. Преп. Паисий Хилендарски. Преп. Паисий Велики. Св. мчк Зосима Созополски. Св. Йоан Шанхайски

20 с *Преп. Наум Охридски. Св. свщмч Методий, епископ Патарски. Св. Калист, патр. Константинополски

21 п + 3 Неделя след Петдесетница. Събор на светите Доростолски мъченици. Св. мчк Юлиан Тарсийски. Св. свщмчк Терентий, епископ Иконийски. Гл. 2, утр. св. 3, ап. Рим. 5:1-10 (с. 85), лит. св. Мт 6:22-33 (с. 54), [на св. Доростолски мъченици: ап. Деян. 12:1-11 (с. 485), лит. св. Ин 15: 17-27, 16:1-2 (с. 329)]

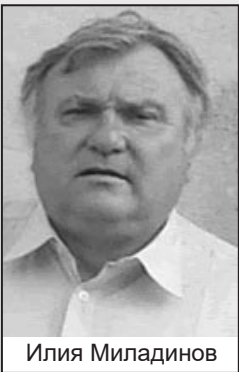
22 п Св. свщмч Евсевий, еп. Самосатски. Св. мчци Зинон и Зина. Св. мчци Галактион и Юлиания

23 в Св. мчца Агрипина. Св. преп. Антоний и Йоаникий

24 с *Рождение на св. Йоан Кръстител (Еньовден). Св. Никита, еп. Ремесиански (Тип. с. 342, т. 7)

Наглостта на западните хранителни вериги ни докара до хранителна зависимост

Илия МИЛАДИНОВ

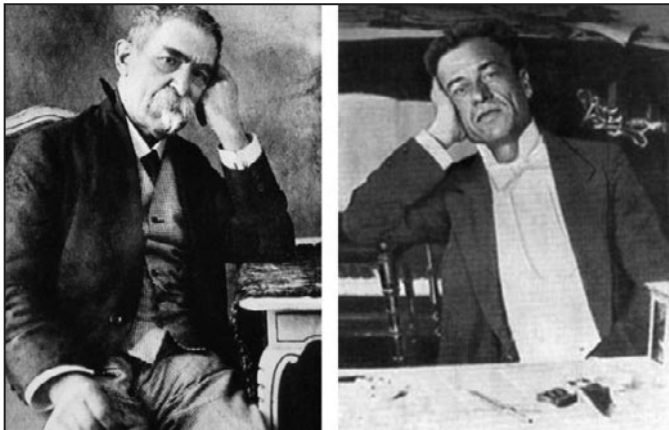
Захващам се с една тема, която е всекидневно актуална, доста усложнена и трудно регулируема, но е неразрешима без държавна намеса. У нас винаги е така. Когато е налице нещо възмутимо и болезнено, засягащо ежедневноното преживяване на хората, то целият идеализиран и добре обезпечен елит използва стари схеми и бързо елементаризира ежедневието с шумни и крещящи сцени от успехите на наши таланти, спортисти или престъпници. Затваря ги в познати рамки, за да ги направи лесни за отклоняване на вниманието (например с БАНГАРАНГА), докато отболят раните от определен житейски проблем на хората.

Но темата не е само ежедневна. Тя е стратегическа и с евентуална опасност за националната ни сигурност. Първият признак за тази опасност е вносът на 80 % храни в България и това е факт. И втората опасност са западните хранителни вериги, които бавно, но сигурно ликвидират частните производители на животновъдството, зеленчукопроизводството и всякакво българско хранително производство. Много е важно да се създаде традиция сами да се изхранваме от собствено производство, отколкото да ни "хранят" Западняци, от които ще бъдем зависими и икономически, и политически.

И ако започнем с това, че веригите определят цената на продукта на производителя и завършим с това, че изплащат стойността, когато си искат, та печалбата от дейността им отива не в българската хазна и бюджет, а в пенсионните фондове на западната страна. Така че нашите пенсионери, пазарувайки в чуждите хранителни вериги, доизхранват колегите си от ЕС. И нека спомена: има ли достатъчен и обективен санитарен контрол на вносните храни, влизащи в България? Съмнявам се! Така излиза, че и достатъчно храни в България са по-скъпи от храните на западните магазини в Австрия и Германия! В такава държава живеем, която е всеотдайна към всеки, който поиска по нещо, но ограбва собствения си народ. Но одисеята продължава: българските производители постепенно фалират и изчезват, но и цените са лишени от конкуренция и се поставят произволно според общата тенденция на пазара след навлизането в Еврзоната. Получи се хаос в грабежа на българите!!! Получава се вече и притискането на българските хранителни магазини. Те не могат да се конкурират с веригите и постепенно гаснат. Но поне търсят поносими цени и търгуват с български производители. Но и там има проблеми с ДДС-то, и там далавери и принуди за компромиси и всичко рефлектира в цените на храните, необходими на българите. Поне държавата да контролира това ДДС и издаването на документи с него и без него. Нашите магазини се контролират от всички инстанции, а с веригите - дали смеят да го направят?!

Задавам въпроса: Къде е държавата? Къде са държавните служители, отговарящи за търговските отношения? И ако човек си представи цялата обективност на тази хранителна зависимост, в която се характеризира бъдещето на живота ни, в който живеем, с безсрамната откровеност на държавата и отговорните, за това държавни служители, които се представят гордо и надменно в политическа немощна обществена реалност. Защото всичко се извършва от хора посредствени, необразовани, непрофесионални, недоучени послушковци, но верни на своите лични интереси в „нов цивилизационен избор“ на "евроатлантически ценности", които той им помогна да се доредят на държавната хранилка, то ние, обикновените хора, бедните и слабите, понасяме недоимъка и позора на управляващите, които със своята алчност и неграмотност не могат да създадат ефективна функционалност да работи държавата в интересите на народа си.

Кой написва музиката за "Върви, народе възродени" и какъв е пълният ѝ текст

За Химн на българската просвета е обявена песента "Върви, народе възродени" по стихове на Стоян Михайловски и музика - Панайот Пипков.

Първите български химни, прославящи науката и образованието, са написани в град Елена още в средата на 19 в. Първият е на просветителя и книжовника Стоян Робовски и носи заглавието "Български звезди от Солун". Вторият е на Иван Момчилов, основател на класното училище в Елена, наречено впоследствие от един от възпитаниците си, Петко Славейков, "даскалоливница". Има още два химна: на Йордан Ненов, отново учител в това училище, и на Иван Кършовски, възпитаник на училището.

Петият, най-успешният и всенародно признат химн, също принадлежи на потомствен еленчанин, възпитаник на еленското класно училище и син на един от неговите най-видни преподаватели Никола Михайловски.

На 15 май 1892 г. преподавателят по френски език в Русенската мъжка гимназия Стоян Михайловски написва възторженото стихотворение "Химнъ на Св. св. Кирилъ и Методи" с първи стих "Върви, народе възродени...".

Девет години по-късно, през 1901 г., на преподавателя по музика в ловешкото училище Панайот Пипков е възложено да напише нова песен, която учениците да изпеят на приближаващия църковен празник на Кирил и Методий на 11 май. Той все не намира подходящ текст и постоянно отлага.

Един ден забелязва, че едно от момчетата съсредоточено чете стихотворение в неговия час, взема книжката му и се зачита. Преди да стигне половината от стихотворението, в главата му вече се ражда музиката за поръчаната ученическа песен. Взема тебешира и започва да записва нотите върху дъската. За 15 минути съчинява мелодията, а до края на часа учениците му я разучават и запяват. На училищния празник я запява цялото училище.

Така се ражда всеучилищният химн "Върви, народе възродени". Той е изпълнен официално за пръв път на 11 май 1901 г. в Ловеч като празничен химн за възхвала на делото на Кирил и Методий и на българската просвета. През 1902 г. за Деня на българската просвета и славянската писменост песента се подема и запява от всички училища в страната.

Пълният текст на „Върви, народе възродени“:

Български всеучилищен химн

"Върви, народе възродени,
към светла бъднина върви,
с книжовността, таз сила нова,
съдбините си ти поднови!"

Върви към мощната Просвета!
В световните борби върви,
от длъжност неизменно воден -
и Бог ще те благослови!

Напред! Науката е слънце,
което във душите греи!
Напред! Народността не пада
там, дето знаньето живей!

Безвестен беше ти, безславен!...
О, влез в Историята веч,
духовно покори страните,
които завладя със меч!..."

Тъй солунските двама братя
насърчаваха дедите ни...
О, минало незабравимо,
о, пресвещени старини!

България остана вярна
на достославний тоз завет -
в тържествуване и в страдание
извърши подвизи безчет...

Да, родината ни години
пресветли преживя, в беда
неопикуема изпадна,
но върши дългът се всегда!

Бе време, писмеността наша
кога обходи целий мир;
за все световната просвета
тя бе неизчерпаем вир;

бе и тъжовно робско време...
Тогаз Балканский храбър си
навеждаше лице под гнета
на отоманский властелин...

Но винаги духът народен;
подпорка търсеше у вас,
о, мъдrecи!... През десет века
все жив остана ваший глас!

О, вий, които цяло племе
извлякохте из мъртвина,
народен гений възкресихте -
заспап в глубока тъмнина;

подвижници за права вярна,
сеятели на правда, мир,
апостоли високославни,
звезди върху Славянски мир,

бъдете преблагословени,
о вий, Методий и Кирил,
отци на българското знание,
творци на наший говор мил!

Нека името ви да живее
във всенародната любов,
речта ви мощна нек се помни
в Славянството во век веков!

Русе, 1882, априлий 15
[сп. "Мисъл", 1892, кн. IX-X]
Стоян Михайловски

Четения на Дружеството на краеведите в Монтана за 53. път

По технически причини традиционните пролетни четения на краеведите в Монтана, посветени на **24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност и 150-годишнината от избухването на Априлското въстание**, се проведеха чак на 26 май 2026 г. в РИМ, Монтана. Четенията се проведеха под патронажа на кмета на община Монтана, Златко Живков.

Всяка година Дружеството на краеведите в Монтана провежда своите двукратни четения, посветени на 24 май и на 1 ноември. Тази традиция се подхранва от силно развитата страст на краеведите да съхранят паметта за големите постижения на нашите земяци. Тази традиция говори и за добре развит потенциал за търсене, изследвания и реализация на изследванията първо на нашите четения, а след това в медиите и социалните мрежи. В това отношение много ни помагат РИМ – Монтана, Държавният архив и РБ „Гео Милев“, като и трите институции не могат да се оплачат, че не срещат отзивчивост и от наша страна.

За архитектурата и стенописите на църквата „Свети Никола“ в с. Долна Вереница като паметник на културата, в която е творил и големият възрожденец Поп Пунчо от с. Мокреш, говори Камелия Александрова. Време е този храм от 16. век да бъде включен като дестинация в туроператорските вериги.

Даниел Йорданов представи църковна плащаница (XVIII – XIX век) от фондана РИМ-Монтана с много подробности за нейната изработка и култова символика.

Неизвестни факти за хайдутството и революционното движение през Възраждането в с. Студено буче разкри Георги Филипов в своето изследване. Назрял е въпросът за поставяне на паметна плоча за Ангел Анастасов от с. Студено буче, който като жител на с. Кутловица (дн. Монтана), загива на Шипка, а неговото име редовно се споменава по време на тържествените военни проверки не само заради буквата А в имената му, но и защото е бил от първа рота на Първа дружина на опълчението.

Според Цветана Сотирова принудителните прекъсвания на учебния процес в с. Клисурса (дн. с. Бързия) са регистрирани още от времето на Възраждането и продължават до ново време поради различни причини: климатически, епидемични, наличието на войни и бедствия.

Житията и страданията на двама самоотвержени стожери на вярата от Видинската епархия по думите на Стефан П. Стефанов са пример за всеотдайна служба на българската православна църква.

Новият доайен на краезнанието в нашия край е 95-годишният Тодор Живков Михайлов от с. Превала, свързал живота си с гр. Бойчиновци, който е най-дълго управлявалият директор на бившата фабрика за хранителни масла и майонеза „Ботуня“. Той я представи доста пълно.

М.с. инж. Геннадий Матеев говори за забележителните шахматисти на Монтана, за турнирите в Младежкия дом и големите победи на местните шахматисти.

Аудиторията беше запозната от Катя Павлова с живота и дейността на учителя Тодор Спасов от с. Долна Вереница, който е оставил над стотина страници за родното си село. Те са използвани в тройно по-голямата история на селото от Иван Дамьянов.

В своя детски спомен за червеноармейци в с. Железна 94-годишният Славко Григоров категорично заяви, че селяните му и той са посрещали през 1944 г. с хляб, сол и градински цветя съветските войници като освободители, а не като окупатори.

Инж. Лъчезар Лазаров представи откъс от своя мемоарна книга за преживяното на един млад специалист в Тъкания завод „Монтана“ (Камгарната), в който той среща по време на социализма и привлекателни хора, и тарикати като Остап Бендер, които растат в кариерата.

Още един инженер, Любомир Ангелов, разказа за една от нередностите по време на социализма – доносничеството – в развойната база на завод ПИМА-Монтана.

В краеведските ни четения се включват хора с различни образования. Поривът за техните изследвания не е породен от носталгия по миналото, а по-скоро от осъзнаването на стойностното в постиженията на личности или групи от хора. Трудолюбивите краеведи не жалят време, труд и средства, за да се домогнат до възхитителни находки, които ще бъдат градиво за местната история. За всичко това е необходимо търпение, настойчивост и постоянство и затова всеки краевед заслужава да бъде поздравен за своя успех. Поздравления за всички бивши, настоящи и бъдещи краеведи за усилията на ползу роду болгарскому!

Стефан П. СТЕФАНОВ
председател на Дружество на краеведите
Монтана

Слово

e-mail: slovoplyus@abv.bg,
slovoplus@yahoo.com

Издател: ИК „Слово плюс“

Монтана, бул. „Пейо Яворов“ 1, БЦ „Огоста“, ет.4, офис 401

Параскева Маркова

Главен редактор
тел.: 0876 307 732

Милка Костадинова

Първи зам. главен редактор
тел.: 0888 530 931

Зам. главни редактори:

Цветана Костова

Каролина Краева

Ненчо Славчев

Гая Савестакиева

Отговорен секретар

Екип Монтана

3400, п.к. 133,
ул. „Пейо Яворов“ 1
БЦ „Огоста“, ет.4
офис 401

Екип София

тел.: 0887 901 058
0888 530 931

Екип Враца

ул. „Цв. Кръстениякова“
№13
ОКС, 3000, п.к. 143,
тел.: 0877 185 669

Екип Видин

тел.: 0889 399 349
0885 708 703

Вестник „Слово плюс“

се разпространява
чрез

Издателска кооперация „Слово плюс“
членува в Кооперативен съюз - Враца

Печатница
„БГ Принт“ Враца

Христовият мир като условие за мир в света – слово на Българския патриарх Даниил

> от стр. 1

Нека не се мисли, че тази тема твърде претенциозно поставя едно напълно непознато за светския човек условие – Христовият мир – за разрешението на толкова сложен въпрос, какъвто е мирът в света. Но какво общо може да има един предмет от областта на духовността с международните отношения? Какво общо има духовният подход, въпросът за духовния мир, с принципите на мирното съвместно съществуване залегнали в тези отношения и в международното право, прието в годините след Втората световна война, както и механизмите за прилагането на това право, които имат за предмет именно да установят и поддържат отношения на мир между държавите, да избегнат и предотвратят бъдещи военни конфликти, както и начин на умиротворяване в случаи на такива?

При цялото ни уважение към добрата воля на почитаемите правителства на държавите в света, на усилията на ООН, на всички миротворчески организации, достатъчно е да вземем под внимание случващото се в света през последните няколко години, за да се убедим, че светът, който лежи в зло, не успява и не е в състояние да се пребори със злото със собствени средства. Евангелският принцип „Добрият човек от доброто съкровище на сърцето си изнася добро; а лошият човек от лошото съкровище изнася лошо“ (Мат. 12:35) е общовалиден.

Дори след ужасите на Втората световна война и създаването на ООН, статистиката ни показва че не минава дори месец без военен конфликт или стълкновение. А ако вземем предвид насилието на човек спрямо човека в разнообразните му форми като престъпност, домашно насилие, вражда, омраза (защото възлюбения ученик Христов – светия апостол Йоан Богослов поставя равенство в духовен план между омразата и убийството), ние ще се убедим, че човечеството не е живяло в истински мир дори и един ден.

В същото време при тази очевидност на злото в света, което в най-ужасната си форма достига до убийствата и войните, както и неспособността на човечеството видимо да се справи с този проблем, ние имайки предвид спасителното дело на Господ Иисус Христос и двухилядогодишния опит на Църквата, твърдим, че в Личността на Христос и с Неговата благодатна помощ, действието на злото и на греха в човека е изкоренимо, а следователно изкоренимо е и неговото проявление в света, включително в най-ужасната му форма – войната.

Още осем века преди Рождеството Христово пророк Исая описва Месианското царство с думите: „И ще изковат мечовете си на палешници и копията си на сърпове. И народ няма да вдигне меч против народ и няма вече да се учат на война“ (Ис. 2:4). На друго място той говори за свят, в който „вълк ще живее заедно с агне“ и „не ще правят зло и вреда“ (Ис. 11:6-9).

На пръв поглед може да изглежда, че тези думи не са се изпълнили. Светът и днес е изпълнен с войни, омраза и страх. Но опитът на Църквата показва нещо друго.

Светите апостоли, още от първите години след основаването на Църквата се изправят съвършено невъоръжени, с изключение на оръжията на вярата, словото, правдата пред един свят, който се гордее със силата на държавните институции, правовия ред и несломимата и неумолима военна машина на Римската империя, която със силата на оръжието покорява народ след народ, царство след царство и самодоволно обявява установяването в света на Римския мир – Pax Romana. Самият Господ Иисус Христос стои кротък, с вързани ръце пред Пилат и пред римските войници и търпи подигравки, бичуване, разпятие.

Езическите власти не разбирали, че тези съвършено невъоръжени, кротки и миролюбиви човеци ще завладят и покорят царството им. Не разбирали, че в света, с идването и прославянето на Христос се установил Христовият мир.

Свети Георги Победоносец, вместо да използва меча си срещу невинни християни, предпочита мъченията и смъртта, за да запази мира на съвестта си. Особено силен е и примерът със св. благоверен княз Александър Невски – воин и държавник, който защитава народа си с оръжие, но едновременно с това остава дълбоко църковен човек и светец. При него ясно се вижда православното разбиране, че отбраната на отечеството може да бъде служение, когато е лишена от омраза, завоевателност и жестокост. В православната традиция светостта не означава бягство от света, а преобразяване на света чрез Христовия мир. Именно затова сред светите виждаме монаси, царе, воители, пастири и обикновени хора, които по различен начин свидетелстват, че истинският мир започва от победата над злото в самия човек.

Една особено въздействаща случка намираме в житието на св. Мартин от Тур, който преди да стане епископ бил римски войник. По време на една сурова зима, преминавайки край градските порти, той срещнал премръзнал бедняк, към когото всички останали минавали безучастно. Мартин напълно друго със себе си освен воинския си плащ. Тогава той извадил меча си – но не за да нарани човека, а за да разреже плаща си на две и да даде едната половина на нещастния бедняк. Същата нощ видял насън Христос, облечен именно с тази половина от плаща, Който казал на ангелите: „Мартин, който още не е кръстен, Ме облече“. Тази сцена има дълбока символика. Оръжието, което обикновено свързваме с войната и насилието, тук се превръща в средство за милосърдие и спасение на човешки живот. И може би именно в това се разкрива и един от най-дълбоките християнски смисли на мира – не просто отсъствие на конфликт, а способността човек, в която и звание да се намира, да постави състраданието, любовта и човешкото достойнство над волята за власт и насилието.

Христовият мир не е просто отсъствие на война. Той е вътрешно състояние на помирение с Бога, със себе си и с другия човек. Това е мирът, за който Христос казва: „Мир ви оставам;

Моя мир ви давам; Аз не ви давам, както светът дава“ (Йоан 14:27).

Светът разбира мира най-често като временно равновесие на интереси или отсъствие на въоръжен конфликт. Християнството обаче разбира мира много по-дълбоко – като плод на истината, любовта, справедливостта и присъствието на Божията благодат в човека и обществото. Без истина мирът се превръща в компромис, без справедливост – в насилие, а без любов – в страховито примирие.

Затова и истинският мир не може да бъде наложен само отвън – чрез сила, политически договори или страх. Той трябва да бъде изграден вътре в човека. Само човек, който носи Христовия мир в себе си, може да стане носител на мир и в света. Именно това е голямото предизвикателство и пред съвременния свят, и пред нас самите: не просто да говорим за мир, а да станем способни да живеем в мир – с Бога, с ближните и със собствената си съвест.

В християнството мирът не е просто отсъствие на война или временно прекратяване на враждебни действия. Това е твърде ограничено и външно разбиране за мира, характерно преди всичко за светското и политическото мислене. В международните отношения мирът често се разбира като състояние на баланс, договореност или липса на открит военен конфликт. Но подобен мир може да съществува едновременно със страх, омраза, несправедливост, духовна пустота и вътрешно разложение на човека и обществото.

Християнството разбира мира като дълбоко положителна и онтологична реалност. Блажени Августин казва, че „мирът е спокойствието на реда“ (Pax est tranquillitas ordinis). Мирът е плод от възстановеното общение на човека с Бога. Той е състояние на вътрешна цялост, хармония и преодоляване на разкъсаността, която грехът внася в човешката природа и в отношенията между хората. Затова в Свещеното Писание мирът винаги е свързан с Божието присъствие и с действието на благодатта.

Не случайно след Възкресението Си Христос поздравява учениците именно с думите: „Мир вам!“ (Йоан 20:19). Това не е просто пожелание за спокойствие, а свидетелство, че чрез Неговата победа над греха и смъртта е възстановен истинският мир между Бога и човека. В този смисъл Христос не само проповядва мира, но Самият Той е Мирът. Свети апостол Павел казва: „Той е нашият мир“ (Еф. 2:14).

Затова и християнският мир има преди всичко вътрешно измерение. Човек може външно да живее в общество без война, но ако душата му е изпълнена със страх, омраза, завист, гняв и отчуждение, той не познава истинския мир. И обратно – мнозина светци са живели сред гонения, страдания и дори войни, но са носели в себе си дълбокия Христов мир, който не зависи от външните обстоятелства.

Именно затова Църквата разглежда мира като плод на духовния живот и на победата над греха. Светите отци постоянно подчертават, че човекът, който е придобил мир в душата си, става източник на мир и за околните. Известни са думите на свети Серафим Саровски: „Придобий мирен дух и хиляди около теб ще се спасят“.

Тук се разкрива и дълбоката разлика между християнското и светското разбиране за мира. Светът обикновено търси мир чрез външни механизми – сила, баланс, политически договори, възпиране, контрол. Християнството не отрича необходимостта от подобни средства в условията на падналия свят, но твърди, че те не могат сами по себе си да създадат истински и траен мир. Защото причината за войните се намира не само в политиката или икономиката, а в самото човешко сърце.

Затова Христос казва: „Отвътре, от сърцето човешко, излизат зли помисли“ (Марк 7:21). Войните, насилието и омразата са външно проявление на една вътрешна духовна болест. Без изцеление на човешката личност всяка система за мир остава крехка и временна.

В този смисъл християнският мир е активна и творческа сила. Той не е пасивно бездействие, нито примирение със злото. Напротив – той предполага борба: преди всичко със злото в самия човек. Миротворецът в християнството не е човекът, който просто избягва конфликта, а този, който носи истина, справедливост, любов и помирение. Именно затова Христос казва: „Блажени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии“ (Мат. 5:9).

Следователно истинският мир, според християнството, не е просто „мир между държавите“, а възстановяване на правилните, изконни, предгреховни отношения:

- между човека и Бога,
- между човека и ближния,
- между човека и самия него,
- и между човека и цялото творение.

Само такъв мир може да бъде траен. Само такъв мир е мир в пълния смисъл на думата. Всичко останало е временно примирие между конфликти.

Накрая бих искал да пожелая молитвено на всички вас, които сте се посветили на защитата на нашето земно Отечество здраве, сили и дръзновение във вашето служение. Бих искал да знаете, че светата Църква на всяка своя литургия се моли за вас, като за нейни скъпи и многообични чедра.

Нека Божият мир и Неговата велика милост, по молитвите на Пресветата Владичица наша Богородица и на всички светии, да бъдат над вас, над милия ни народ и над целия свят! Нека винаги търсим на първо място Божия мир! Тогава ще имаме надежда и за възстановяване на земния мир.

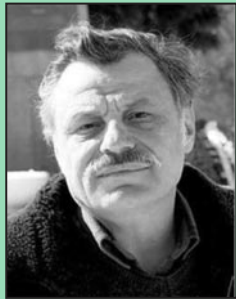
Благодаря за Вашето внимание!

† ДАНИИЛ

ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

гр. София, Военна академия „Георги Стойков Раковски“, 22.05.2026 г.

Поетичен салон

Нико СТОЯНОВ

Чадърче

Слънцето зад планината
се търкулна и се скри.

И чадърче над главата
синьо-синьо се разкри.

Стине месецът беззвучно
над вечерните бразди,
а чадърчето продупчават
златни възглени звезди.

Букет за мама

Утре с татко сутринта
пак по росната прохлада
ще се спуснем през степта
право в цветната ливада.

Слънце в синия простор
тръгва в пътя си небесен -
птиците запяват в хор
сутрешната звънка песен.

Добро утро, хоризонт!

Добро утро, пеперуди,
весел ветре-вихрогон,
днес от слънцето събуден!...

Тук цветя цъфтят навред
из ливадата голяма...

Слънцето пак спре ли пред
своя син въздушен замък -
хубав и голям букет
ще си наберем – за мама!

Слънчева картина

Палавото слънце плавно
спря над нашата градина,
гмурна се в листака, явно
вкуси зрялата малина.

Долу спусна се по-късно,
бързо крушата обрули,
а следобед си откъсна
две по-едри жълти дяли.

Вечер гроздето опита,
за сбогуване докосна
слънчогледовата пита
и се скри в тревата росна.

Прозорчето плаче

Чувам

борова песен -

пътят

крие се в здрача,

идва

мократа

есен

и прозорчето

плаче.

За да пораснете

- Татко, защо посади

тук под прозорчето

тази бразичка?

- За да порасне и тя
стройна и весела
заедно с тебе.

- Татко, защо да расте

тук под прозорчето

заедно с мене?

- Слънцето топли лъчи
в нейните клончици
сутрин да вплита.

- Татко, защо ми са те -

топли и слънчеви -

нейните клончици?

- А за да могат така
винаги птиците
тук да ти паят.

- Татко, защо да звучат

тук над брезичката

песните птици?

- Нощем да кацат звезди -
весели сънища...

... За да пораснете...